

Stuiteren tussen punk en polka

Op pad met de ruige vrouwenband Iva Nova

Bandleden van Iva Nova drinken koffie voor hun optreden in Gent foto's Michael Schaap

De Petersburgse vrouwenband Iva Nova is een voortrekker van de Russische alternatieve muziek. Twee maanden lang toert de band door Europa. De gitariste: „Willen jullie folk of punkrock?“ Het publiek: „Maakt niet uit.“

PAUL ALEXANDER

Anastasia Postnikova bij een optreden van Iva Nova

‘N’ a honderd meter rechts afslaan,’ klinkt het in het Russisch uit het dashboard. Het navigatiesysteem loodst de tourbus van de Petersburgse vrouwenband Iva Nova rechtstreeks door het drukke Brusselse centrum naar de muziekwinkel. Nors en onuitgeslapen zitten de dames muzikanten op de achterbank, diep versholen achter de bonten kragen en met de flappen van hun wollen mutsen over de oren geslagen.

Halverwege de Europese tour is de stemming op een dieptepunt. De avond ervoor is na een concert in het Brusselse Kultuurkafé een gitaar gestolen. Midden in de nacht moesten ze nog naar het politiebureau om aangifte te doen. Accordeoniste Ljesja drukt een pluizige teddybeer, de mascotte van de groep, stevig tegen zich aan: „Teddybeer verlangt zo naar huis,” zegt ze met een verwrongen glimlach.

In de muziekwinkel valt de keuze van gitariste Inka Lisjenkevitsj op een akoestische Ibanez. De enigszins nukke geluidstechnicus Nikolaj onderhandelt over de prijs. Tegelijk wordt unaniem besloten om het oude afgeragde drumstel te vervangen, ook al moet de band dan tot het nieuwe jaar met nog maar 200 euro rond zien te komen. Alleen chauffeur Joeri sputtert tegen. Hij heeft onderdelen voor de auto nodig en wil geld achter de hand voor als ze onderweg panne krijgen.

Iva Nova (‘Juffrouw Jansen’) toert dit najaar door Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, België en Nederland. Dankzij twee eerdere tournees kan de band in Nederland en België al op een bescheiden schare fans rekenen, deels onder de hier woonachtige Russen. De band bestaat uit vijf even markante als uiteenlopende types uit de Petersburgse underground: ironische bassiste, bezeten drummer, zweogende gitariste, branieachtige accordeoniste, zweverige zangers. Ze spelen een genre dat anders voorbehouden is aan stoere mannen met gemillimeterde kapsels; een symbiose van aanstekelijke punkrock en Russische folk

Zwangerschap

Zelf noemen ze het ‘extreme girl folk’. Met een combinatie van ruige gitaarpartijen en accordeonmelodieën weten ze het buitenlandse publiek voor zich te winnen, waarbij de Russische teksten nauwelijks een obstakel vormen. In het alternatieve clubcircuit van St. Petersburg en Moskou genieten ze een zekere faam. De Russische *Rolling Stone* noemde hen de beste vrouwenband van het land. Doordat alternatieve bands geen toegang hebben tot de volledig vercommercialiseerde radio, zijn ze in de rest van Rusland zo goed als onbekend. De buitenlandse tournee genereert enige naamsbekendheid binnen het Europese alternatieve circuit. Ondanks de lange weg die de band met de tourbus heeft

Katja Fjodorova pakt haar spullen in

afgelegd, blijken de Europese podia dichterbij dan de Russische provincie.

Iva Nova staat onder andere op het Progress-festival in Gent. Het festival, dat gehouden wordt in het gerenommeerde culturele centrum Vooruit, staat geheel in het teken van de Russische alternatieve muziek. Het imposante voormalige arbeiderspaleis biedt drie dagen lang onderdak aan een keur van Russische acts. De eerste twee dagen ligt de nadruk op experimentele jazz en onorthodoxe volksmuziek. De laatste avond is voorbehouden aan progressieve popmuziek. Verder is er door het hele complex videokunst te zien van een prettige absurdisme, met veel Russische mannen in onderboek en vrouwen die helemaal uit de kleren gaan. Grote publiekstrekker is AuktYon, een legendarische band uit de tijd van perestrojka en glasnost, die de in België en Nederland woonachtige Russen naar het festival moet lokken.

Progress blijkt bovenal een Petersburgs onderonsje. Groepen als het Volkovo Trio, Zga en AuktYon zijn allemaal afkomstig uit de Nevastad. Ook is er sprake van de nodige kruisbestuiving. AuktYon-gitarist Leonid Fjodorov doet het met het Volkovo Trio. Iva Novadrumster Katja Fjodorova speelt tegelijk in Zga, en ook de nukke geluidsmannen Nikolaj blijkt niet minder dan Nick Sudnick, het brein van deze experimentele noise-band uit de nadagen van de Sovjetunie.

Dat al deze groepen uit één en dezelfde stad komen is geen toeval. Verzelf

Bandleden van Iva Nova laden spullen uit

programmering heeft Progress de hulp ingeroepen van radiomaker Alexander Kan. Hij stond als medeoprichter van de legendarische Rok Kloeb aan de wieg van de muziekscene van begin jaren tachtig, de tijd dat sovjetrock nog geheel in het teken van verzet tegen de Communistische Partij stond. Sinds 1995 woont hij in Londen, waar hij voor de BBC World Service een radioprogramma verzorgt met veel aandacht voor Russische muziek. Of ze nu tot de oude of jonge generatie behoren, Kan kent de Petersburgse muzikanten goed.

Jelena Zjornik bij een optreden van Iva Nova

voor de zware taak het overrompelde succes van die begintijd te bestendigen en het repertoire uit te bouwen. Bovendien zijn er wegens zwangerschap wisselingen in de bezetting en kampt de groep met een interne richtingstrijd. De voormalige bassiste stond voor een steviger rockgeluid, terwijl de anderen juist de volkse elementen willen uitdiepen.

Inmiddels zijn de dames van Iva Nova weer wat opgefleurd. Het bericht heeft hen bereikt dat de gestolen gitaar teruggevonden is in een bosje achter de Brusselse venue. Tijdens de soundcheck komt de muziekprogrammeur van het Kultuurkafé met het gevonden voorwerp onder zijn arm binnenlopen. Gitariste Inka Lisjenkevitsj kan weer lachen: „Nu is het dubbel feest. Vanavond speel ik op mijn nieuwe gitaar en morgenavond als vanouds op mijn teruggevonden kleinood.“

Het is om meerdere redenen een spannende dag voor Iva Nova. De band wil de aanwezigheid van AuktYon benutten om het muzikale genie Leonid Fjodorov te vragen de nieuwe cd te produceren. In januari duiken de Ivanovtzy voor twee weken de studio in. Ze zetten hoog in voor hun de nieuwe cd. Ze hopen een groot Europees label te vinden voor de distributie.

Dan wordt drummer Katja Fjodorova weggeroepen voor de soundcheck van Zga in de Balzaal. Zga is het Russische antwoord op Einstürzende Neubauten; de band speelt op van schroot vervaardigde instrumenten. In plaats van op

en weer. De jonge leden van het obscure Oekraïense bandje Fotomoto waarschuwt ze voor openbare dronkenschap. „Wodka alleen op de hotelkamer,” maant ze de gitarist streng.

De hal naar de Balzaal vult zich met drommen Russische fans van de legendarische groep AuktYon. AuktYon heeft als een van de weinige sovjetbands de perestrojka overleefd. Niet de politieke boodschap stond centraal maar de muziek. Dat betekende echter dat een nummer als ‘Geld is enkel maar papier’ niet door de censuur heen kwam.

Wonderkind

De boomlange showman Oleg Garkoesja komt op met een schooltas onder de arm. Als de muziek inzet springt hij met zijn slungelige lichaam op en neer en zwaait met zijn elastieke armen. Met veel toeters en bellen rent hij over het podium. In alle drukte valt nauwelijks op dat zijn muzikale inbreng miniem is. De feitelijke bandleider houdt zich ergens halverwege het podium op tussen de Tuba en de saxofoon. Leonid Fjodorov is het wonderkind van de sovjetrock, die een unieke stijl heeft ontwikkeld van tijdloze new wave met soepel in elkaar overvloeiende gitaar- en blazerspartijen.

Eigenzinnigheid lijkt het geheim van de Russische bands op deze avond. Zonder uitzicht op een commerciële doorbraak hoeven ze zich slechts bezig te houden met waar het om draait: de muziek. Dat gebeurt vol overgave, wat de avond in de Vooruit opwindend evenement maakt.

Na AuktYon mengen de Russische fans zich in het Vooruitkafé met het reguliere Gentse uitgaanspubliek voor het concert van Iva Nova. Zittend op stoelen beginnen Ljesja, Inka, Nastia, Katja en Katja aan hun optreden. Inka speelt op haar vertrouwde akoestische gitaar. De meerstemmige zangpartijen brengen het café in een Slavische roes. Net als de folklore de overhand lijkt te nemen, zet de band een snoeihand nummer in. Voortdurend laat Iva Nova de zaal heen en weer stuiteren tussen punk en polka. Het ene moment luistert het publiek ademloos naar de samenzang om vervolgens in gepogelos te barsten. Na het laatste nummer wordt er uitzinnig om een toegift geroepen. „Willen jullie folk of punkrock?“, vraagt Inka. „Maakt niet uit,” antwoordt het publiek. „Dan wordt het punkrock,” schreeuwt de gitariste de zaal in. En geheel in de traditie van dit genre jassen ze in twee korte minuten de toegift er door heen. Viva Iva Nova!G

Iva Nova geeft de komende week concerten in Nederland, te beginnen met vanavond in de Bunker in Gemert. Verder treedt Iva Nova op in de DeTrucker in Pijnacker (10 december), Eureka in Zwolle (11 en 12 december) en Paradijs in Amsterdam (13 december). Informatie via www.iva-nova.rus/eng/index.htm

Een gigantische koker van oud ijzer fungeert als bassdrum

wenig commercieel succes. Voor noise is de muziek opvallend strak en transparant. De vioelmelodieën doen denken aan Bartok, en het samenspel met de trombone heeft soms iets weg van Schnittke. Gevieren weten ze de muziek op te stuwen tot symfonische hoogtes.

In de Majolica, die dienst doet als foyer, eten de artiesten aan lange tafels stampot spinazie met worst. De koorleden van het Prokrovsky Ensemble betreden de eetruimte. Wederom herkenning over en weer, Russen vliegen elkaar om de hals. Agente Juliana, die voor een aantal groepen optredens heeft in Londen, rent zenuwachtig heen